

# ROLUL EDUCAȚIEI ÎN DEPĂȘIREA CONVIN- GERILOR LIMITATIVE ALE EXTREMISMU- LUI ȘI INDIVIDUALISMULUI

**Conf. univ. dr. psih. Delia-Mariana ARDELEAN**

*Universitatea de Vest "Vasile Goldiș", Arad*

*deliamarianaardelean@yahoo.com*

**Psih. Rozalia ROTARU**

*Colegiul Tehnic "Anghel Saligny", Baia Mare*

*lianarotaru@yahoo.com*

---

**ABSTRACT:** *The role of education in overcoming limiting beliefs of extremism and individualism.*

Today's education values represent significant challenges for education systems around the world. By adopting an integrated approach that emphasizes knowledge, respect and intercultural dialogue, education can contribute to building a more peaceful and inclusive society. Ultimately, education must be a transformative force that enables each person to become a responsible and empathetic global citizen.

**Keywords:** *education, values, key skills, individualism, extremism.*

---

## Introducere

Lumea de azi prezintă provocări semnificative confruntându-se cu o polarizare crescută, în care individualismul atinge cote maxime, fiind încurajat de consumerism și de tehnologie. Într-o astfel de lume, oamenii își prioritizează interesele personale în detrimentul intereselor comunității din care fac parte, focusându-se pe dezvoltarea autonomiei personale și pe realizarea de sine, fapt ce duce, adesea, la un sentiment de izolare socială, la o scădere a solidarității sociale și la ignorarea responsabilităților colective.

## **Educația și rolul ei în depășirea convingerilor limitative ale extremismului și individualismului**

Trăim vremuri în care tehnologia și rețelele sociale utilizate în mod excesiv, facilitează comunicarea umană, oferind o iluzie de conectare, fără a înlocui, însă, relațiile umane autentice. În ultimele decenii, individualismul a devenit o valoare predominantă în multe societăți, fiind adesea asociat cu libertatea personală și autoexprimarea. Individualismul pune accent pe dezvoltarea personală și pe realizările individuale, ceea ce poate duce la o concentrare excesivă asupra sinelui. Această orientare poate diminua importanța relațiilor interumane și a comunității. O societate individualistă poate crea un mediu în care oamenii se simt mai puțin conectați unii cu alții, în care sprijinul social și implicarea socială este redusă, deși aceste lucruri sunt esențiale pentru bunăstarea noastră emoțională și mentală. Individualismul promovat excesiv poate duce la competiție, iar competiția duce la rivalități și invidie, ceea ce subminează relațiile interumane și colaborarea.

Tendențele individualiste pot intensifica izolarea socială. Acestea pot avea consecințe negative, conducând la izolarea socială, la o diminuare a legăturilor interumane, la evitarea interacțiunilor sociale, la reducerea rețelei de sprijin, la singurătate, izolare, anxietate, depresie.

O altă convingere limitativă a zilelor noastre este extremismul, în diferitele sale forme: religios, naționalist, politic, acesta devine din ce în ce mai vizibil. Conflictele sociale, economice și politice sunt adesea alimentate de retorica extremistă, care divizează societățile și generează tensiuni între oameni. Grupurile extremiste își găsesc de cele mai multe ori sprijin, în rândul indivizilor care se simt marginalizați sau neauziți și care folosesc propaganda și manipularea emoțională pentru a atrage de partea lor noi membri. În zilele noastre, nemulțumirile celor care vor pace și liniște au dispărut, în cea mai mare parte, locul lor fiind luat de mișcări sociale care apără diverse cauze, ce nu de puține ori, pot lua turnuri extreme, radicale, conducând la violență și la conflicte deschise.

Extremismul reprezintă o provocare majoră pentru societatea contemporană, având implicații profunde asupra stabilității sociale și a coeziunii comunității. Educația joacă un rol crucial în prevenirea radicalizării și în promovarea valorilor toleranței și diversității. În acest context, este esențial să dezvoltăm strategii educaționale inovatoare care să abordeze aceste probleme.

Educația are un rol semnificativ în prevenirea extremismului prin promovarea gândirii critice și a deschiderii față de diversitate. Sistemele educaționale trebuie să includă în curriculum-ul lor teme care să dezvolte abilități de rezolvare a conflictelor și să pună accent pe valori, precum pacea și dreptatea socială. Conștientizarea și înțelegerea cauzelor care conduc la extremism sunt necesare pentru a dezvolta strategii educaționale eficiente în combaterea acestui fenomen.

Expunerea noastră la diversele provocări psihosociale, precum singurătatea, alienarea și izolarea, radicalizarea, extremismul și pierderea propriei identități ne demonstrează cât de esențial este, ca în lumea de azi, să promovăm o educație bazată pe transmiterea și însușirea de competențe cheie, precum toleranța, empatia, solidaritatea și gândirea critică, pentru a putea contracara aceste tendințe și pentru a construi o lume mai bună.<sup>1</sup>

Educația contemporană<sup>2</sup> reflectă schimbările și provocările societăților moderne, iar valorile și competențele sale trebuie să răspundă nevoilor unei lumi aflate într-o continuă dezvoltare, globalizare, diversificare și marcată de conflicte ideologice și religioase, în care individualismul și extremismul își fac simțită prezența într-un mod tot mai proeminent.

Toleranța, empatia, solidaritatea, gândirea critică, colaborarea, digitalizarea și învățarea pe tot parcursul vieții, respectul pentru diversitate și multiculturalismul sunt valori centrale în educația actuală, valori pe care copiii și tinerii trebuie să și le însușească.

Într-o lume caracterizată puternic de fenomenul migraționist și de interconectarea globală, capacitatea de a înțelege și de a respecta diferențele culturale devine esențială. Educația promovează nu doar cunoașterea altor culturi, ci și deschiderea și curiozitatea indivizilor față de acestea. Promovarea empatiei prin intermediul educației contemporane poate ajuta la construirea unor relații sănătoase și la înțelegerea diversității, la exprimarea propriilor sentimente într-un mod respectuos, la cultivarea gândirii critice care îi încurajează pe oameni să analizeze informațiile, să aducă argumente raționale în favoarea susținerii ideilor lor, să evalueze datele și să-și formeze

---

1 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Plea for Human Dignity", *Scientia Moralitas. Human Dignity - A Contemporary Perspectives*, The Scientia Moralitas Research Institute, Beltsville, MD, United States of America, 2016, 1, pp. 29-43.

2 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Valences of Education", în *Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.

propriile opinii bazate pe fapte, de a identifica, înțelege și realiza conexiuni logice între idei și argumente proprii, să identifice greșeli de raționament în argumente și prezentări, să resolve probleme cu grad sporit de dificultate, să înțeleagă relevanța și importanța unor idei, să identifice contextul și implicațiile unui argument sau ale unei idei, să construiască și să înțeleagă justificările din spatele unor opinii, argumente sau credințe, să construiască argumente și idei noi pe baza celor acumulate până la momentul actual, să distingă între fapte, opinii și judecăți de valoare.

Gândirea critică este gândirea clară, rațională și liberă. Oferirea oportunităților de a lucra împreună, le dezvoltă copiilor și tinerilor spiritul de echipă și solidaritatea, îi ajută să înțeleagă diversitatea, să își dezvolte abilitățile interumane și aprecierea, respectul pentru contribuția fiecăruia. Învăță împreună ce este colaborarea și cum își pot depăși limitele, lucrând împreună pentru un scop comun.

Rolul școlii și al educației constă și în dezvoltarea conștiinței sociale, dezvoltarea simțului apartenenței la comunitate prin implicarea copiilor și tinerilor în proiecte de voluntariat, parteneriate cu comunitatea și în activități civice, unde elevii pot învăța să își asume responsabilitatea față de ceilalți, să își dezvolte conștiința socială, și să înțeleagă impactul acțiunilor lor asupra comunității, dezvoltând un simț al apartenenței la grup și la comunitate.

Acceptarea, înțelegerea și aprecierea diversității culturale permite reducerea prejudecăților și a extremismului și permite o abordare inclusivă care ajută la crearea unui mediu în care toți copiii și tinerii se simt valorizați și respectați, reducând astfel, riscul de radicalizare.

În educația contemporană<sup>3</sup>, în același registru al acceptării, se înscrie și pluralismul religios, care are un rol important în construirea unei societăți tolerante și respectuoase. Prin promovarea diversității religioase și încurajarea dialogului<sup>4</sup>, educația poate contribui la formarea unor cetățeni responsabili, capabili să trăiască în armonie, în comunități diverse. Pluralismul religios este o realitate a societăților contemporane, iar edu-

3 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Current Values of Education and Culture", în *Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities*, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.

4 Cristian-Vasile Petcu, *Importanța legislației canonice în realizarea dialogului inter-confesional creștin*, în *International Symposium „Itinerario e il contenuto del formare ecumenico-studi ecumenici – Venetia”*, Venetia, Istituto di studi ecumenici S. Bernardino, 2008, pp. 371 – 390.

cația trebuie să se adapteze la această realitate. Este esențial ca sistemele educaționale să își propună să ofere un cadru neutru și obiectiv în care elevii și studenții să poată învăța despre diferite religii și tradiții spirituale, iar educația să încurajeze toleranța<sup>5</sup>, respectul reciproc și dialogul intercultural și interreligios<sup>6</sup>, prin empatie, combătând astfel, prejudecățile și stereotipurile.

Deopotrivă, profesori, elevi, studenți, ne aflăm în fața unei mari provocări: depășirea prejudecăților culturale și a rezistenței la schimbare și formarea unor cetățeni responsabili, capabili să trăiască în armonie, în comunități diverse, într-o lume tolerantă și respectuoasă.<sup>7</sup>

Cum putem realiza acest lucru? Pentru aceasta avem nevoie de profesori foarte bine pregătiți și de un curriculumul integrat care cultivă gândirea critică, prin discipline precum filosofia, științele sociale și educația civică, unde elevii trebuie învățați cum să analizeze sursele de informație și să conteste ideile extremiste, cum să organizeze debateri și proiecte care să-i încurajeze să își exprime și să își apere opiniile, să-și dezvolte abilități sociale, empatia și inteligența emoțională, să aprecieze diferențele, să promoveze coeziunea socială, respectul reciproc și gândirea analitică și argumentativă.

Integrarea tehnologiei în educație prin crearea de platforme online care să ofere informații corecte și echilibrate despre diverse culturi și religii, contracarând informațiile eronate și propaganda extremistă va permite instruirea responsabilă a elevilor și tinerilor în utilizarea responsabilă a internetului și a rețelelor sociale, ajutându-i să recunoască dezinformarea și să evite conținutul extremist. La toate acestea, se adaugă implementarea unor mecanisme de feedback continuu din partea acestora și a comunității pentru a evalua eficiența programelor educaționale și a le ajusta în funcție de nevoile identificate.

---

5 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 201-215.

6 Cristian-Vasile Petcu, „Cadrul juridic al dialogului ecumenic creștin” („The legal framework of Christian ecumenical dialogue”), în volumul Simpozionului Internațional „Itinerario e il contenuto del formare ecumenico-studi ecumenici - Venetia”, Istituto di studi ecumenici S. Bernardino, Veneția, 2008, pp. 422 – 450.

7 Samuel Bâlc, „Omul integru: Între libertatea conștiinței și o libertate responsabilă”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Vol.8, Nr.1, 2020, pp.568-580.

## Concluzie

Combaterea convingerilor limitative legate de individualism și extremismul prin educație necesită o abordare cuprinzătoare și inovatoare, care să integreze diverse strategii bazate pe promovarea gândirii critice, toleranței și abilităților sociale, pentru a forma o generație capabilă să construiască societăți mai unite și mai pașnice.<sup>8</sup>

## Bibliografie :

- \* BÂLC Samuie, „Omul integru: Între libertatea conștiinței și o libertate responsabilă”, în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, vol.8, nr.1 (2020), pp.568-580.
- \* CRETU, L., “Repere teoretice ale formării valorilor morale a adolescenților moderni”, *Acta et commentationes (Științe ale Educației)*, vol.28, nr.2 (2022), pp. 124-134.
- \* CRISTEA, R.; CRISTEA, M., *Personalitatea și idealul moral*, București, Editura Albatros, 1983.
- \* CRISTEA, S., “Valorile pedagogice”, *Revista Didactica Pro...*, revistă de teorie și practică educațională, 4, nr. 4 (2000), pp. 79-81.
- \* ILUT, P., “Atitudinea față de valori și imaginea de sine”, *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Seria Sociologia*, 1973.
- \* ILUT, P., *Valori, atitudini și comportamente sociale: teme actuale de psihosociologie*, Iași, Editura Polirom, 2004.
- \* PÂSLARU, V., “Valorile educației din perspectiva curriculară”, *Revista Didactica Pro...*, revistă de teorie și practică educațională, vol.4, nr. 4 (2000), 20-22.
- \* PÂSLARU, V., “Valoare și educație axiologică: definiție și structurare”, *Revista Didactica Pro...*, revistă de teorie și practică educațională, vol. 35, nr.1 (2006), pp.5-10.
- \* PAUL, R. W., “Critical thinking: What, why, and how?”, *New Directions for Community Colleges*, vol.77 (1992), pp.3–24.

---

<sup>8</sup> Ioan-Gheorghe Rotaru, “A look at how the concept of human rights has evolved over time”, în *Journal For Freedom of Conscience (Jurnalul Libertății de Conștiință)*, vol 11, nr.2 (2023), pp.825-874.

- ✦ PETCU, Cristian-Vasile „Cadrul juridic al dialogului ecumenic creștin” (“The legal framework of Christian ecumenical dialogue”), în volumul Simpozionului Internațional “Itinerario e il contenuto del formare ecumenico-studi ecumenici - Venetia”, Istituto di studi ecumenici S. Bernardino, Veneția, 2008, pp. 422 – 450.
- ✦ PETCU, Cristian-Vasile, Importanța legislației canonice în realizarea dialogului inter-confesional creștin, în International Symposium „Itinerario e il contenuto del formare ecumenico-studi ecumenici – Venetia”, Veneția, Istituto di studi ecumenici S. Bernardino, 2008, pp. 371 – 390.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, “A look at how the concept of human rights has evolved over time”, în Journal For Freedom of Conscience (Jurnalul Libertății de Conștiință), vol 11, nr.2 (2023), pp.825-874.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Current Values of Education and Culture”, în Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 87-92.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Plea for Human Dignity”, Scientia Moralitas. Human Dignity - A Contemporary Perspectives, The Scientia Moralitas Research Institute, Beltsville, MD, United States of America, 2016, 1, pp. 29-43.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, “Valences of Education”, în Proceedings of the 23th International RAIS Conference on Social Sciences and Humanities, August 15-16, 2021, Princeton, NJ, United States of America, pp. 190-196.
- ✦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, Om-Demnitate-Libertate, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.
- ✦ VIANU, T., Opere. Vol. VIII, Introducere în teoria valorilor, București, Editura Minerva, 1979.
- ✦ VINTILĂ, G.; TOADER-COMAN, M., Gândirea critică: o capacitate esențială a educației pentru valori: ghid methodologic, Galați, Școala Gălățeană, 2007.